

¹ I arriba fins a Benasc: «*simio* adj del grano fallido ---» (Ballarín) —² De contracció de *semis-tertius* sortí el ll. *sestertertius* 'sesterci (nom de moneda)'. —³ «Semblava una *semidéu* l'intrèpid conductor», GALomar, *La Quadriga* —⁴ Verdager ho usava aplicat a l'arjau i pal del governall d'una nau «moure lo *samaler* del timó» en *Colom* (p. 88).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *mamella sema*, *mans semes*, *dits sems*, *Coma-sema*, *Marmassem*, *Mermessen*, *Pujalmessen*, *solmur-se*, *sema*, *xem*, *xemet*, *xemeroi*, *semar*, *semar-se*, *semada*, *semi*, *semianular*, *semibreu*, *semicerclé*, *semicircular*, *semicilindre*, *semicircumferència*, *semiconsonant*, *semicor-xera*, *semidéu*, *semideessa*, *semidíametre*, *semidiurn*, *semidoble*, *semieix*, *semiesfera*, *semiesfèric*, *semifinal*, ¹⁵ *+semifinalista*, *semifusa*, *semigasa*, *semiliquid*, *semilunar*, *semilunt*, *semínima*, *semi-mínima*, *semiminifa*, *semiobscuritat*, *semipenombra*, *semiplè*, *semiplena*, *semirecte*, *semirecta*, *semisalvatge*, *semisomni*, *semitaurus*, *semutò*, *semitonar*, *semivocal*, *semis*, *hem-*, *hemicle*, *hemicíclic*, *hemiedre*, *hemiedric*, *hemiplexia*, *hemiple-gia*, *hemipter*, *hemisfèri*, *hemisfèric*, *hemisferoide*, *hemisferoidal*, *hemistiqui*, *hemitrop*, *hemitropia*, *sesqui-*, *sesquialter*, *sesquiterç*, *semal*, *samal*, *somal*, *sumal*, *as-* ²⁵ *samal*, *simal*, *a smals*, *xamal*, *samaler*, *semala*, *semalada*, *semalenc*, *semaló*, *semaler*, *somalers*, *sumaler*, *semaleria*, *somaleria*, *simio* [n 1], *sesterci* [n 2].

SEMAFOR, compost savi del fr. *σήμα*, *σήματος*, ³⁰ *signe*, *senyal* i *ῥῆμα* 'jo porto'. □ 1ª doc : fi S. XIX; *DOrt*. 1917.

«--- A la punta del Llobregat --- l'Enriqueta --- va aprofitar l'oferta del pescador ---: vora la platja hi havia l'antic *semàfor* abandonat, que ni vigilava ni pretenia ningú, i s'hi va establir ---; havia quedat al primer pis una finestra --- on li fou fàcil d'enfilar-se ---; quan va tornar amb la Irene --- se la va endur de dret cap allí, i per més que la pobra noia començava a fer una mica de «mostra», no fou difícil d'ensenyar-li a entrar per la finestra, aprofitant els relleixos de la paret i els esglaons que hi havia anat foradant ---», Coromines (*Prometeu* x, iii, O. C., 285a).

DERIV.: *Semàforic* [DFa]. Altres derivats i compostos de *σήμα*: *Semàntica* [DFa], creat en francès ⁴⁵ per Bréal («Les Lois du Langage, fragment de *séman-tique*» 1883; *Essai de Séman-tique*, 1897, ampliat 1904, és parcial i mal entès el que en diu GFerrater a la Gr. Encicl.), segons el gr. *σημαντικός* 'que significa, significatiu', derivat de *σημαίνω* 'jo assenyalo', 'significo'; *semàntic* ('evolució semàntica' 1925, JCoromines, *BDC* XIII, 5; *semànticament*, id, 3), *DFa Seman-tema*

CPT : *Semasiologia* [DFa], creat abans a Alemanya [KReisig, 1839 (*MLN* LXXIV, 128)] o Anglaterra ⁵⁵ [1877], amb el gr. *σημασία* 'significat', i *semasiològic* les definicions del *DFa* (> *AlcM*), corresponents als assaigs d'aquests pioners, estan antiquades: avui s'ha establert una distinció d'aquests mots amb *semàntic*, *-ica*, aplicant-los als estudis comparatius sobre els mots ⁶⁰

usats, dins cada llengua o cada grup de llengües, per denominar una noció, una cosa, un grup semàntic, donats: p. ex C Merlo, *I nomi romanzi delle stagioni e dei mesi*, Torí 1904, E Tappolet, *Die romanischen Verwandtschaftsnamen*, Strassburg 1895 *Semsiologia*, *semiològic*, formats amb *σημαλεον* 'signe'; també *sem-iològic* *Semioleçnia*, o *-tècnica*

Semal, *semalada*, *semalenc*, *semaler*, *semaleria*, *semalissa*, *semaló*, V. *sem* *Semana*, V. *setmana* *Semantema*, *semàntic*, *-ica*, V. *semàfor* *Semar*, V. *sem* *Semasiologia*, *-lògic*, V. *semàfor* *Semba*, V. *cembra* (CIMBAL) *Sembatre*, *sembatuda*, *-tada*, V. *embatuda*, *sobatre* (BATRE)

SEMBLAR, del llatí tardà *SIMILARE* 'ser semblant', derivat del ll *SIMILIS* 'semblant'. □ 1ª doc : orígens (Jaume I, Desclot, Lluall)

«--- Respos lo bisbe de València al rey: --- Jo us concell que *semblats* a vostres antecessors, reys d'Aragó, qui tots temps foren bons crestians ---», Desclot (§ 168, *NCl* v, 155.2); «un rey havia dos fills e --- lo fill menor era *semblant* a la regina --- membrant la regina --- la sua *semblança* en aquell fill qui més a ella *semblava*, que en aquell fill qui *semblava* al rey», Lluall (*Merav* II, i, Ag 1, 98) És l'acc i construcció del llatí *simulare*: *similat* = *similis est ei*, Diomedes, *Itala* etc.

També, però, construït com a transitiu: «de vostre pare no n'aurèts vós desonor, car el és lo pus bon cavalier del món --- sertas vós lo *semblats* maravelosament, car no y a hom què --- no us conèga què vós sou son fill», Reixac (*Q*, 15 38, trad. fr. *vos le resemblez*). «Vós *semblats* una dona que yo avia per muyler ---. —E és-vos vijares --- que yo la *sembla* axí com vós deys?» *Fulla del R d'Hongria* (*NCl* XLVIII, 58) «Lo corp mascle és molt celós de la muller, e los corbatons, com ixen dels ous són cenrosos e no negres, e lo corp veu que no li *semblen*: ve la celosia, e no ls vol péixer», StVicentF (*Quar*, 258 39) †

En aquests usos antics, avui ha caigut en desús en cat. central i en gran part del territori, però alguna cosa en queda en el P. Val. i les Illes: «Gandia --- en moltes còses li *sembla* a la capital», MGadea (*T del Xè* I, 366), en una endevinalla menorquina: «mitja tronja an a què *sembla*?» i la solució és «a s'altra mitja», Camps Merc (*Folkl* I, 259, 269).

Ja des dels orígens apareixen els altres usos més abstractes En particular l'usar-lo com a sinònim de *parèixer*, mot avui poc viu en cat. central, però ben mantingut en els dominis bal, ross i val (en aquest fins a l'extrem que alguns ignorants hi rebutgen *semblar* com a «foraster»)

S. XIII-XIV. «avia un germà --- monge en una abadía; e --- dixeren --- que l rey era mort, e --- que vulien é l aver per senyor e per rey, e é l dix-lur que molt temps avia estat fora del segle --- e que dura cosa li *semblava* que desseparàs l'orde», Desclot (§ 2, *NCl* II, 14, 10) «Oit e lest he moltes vegades ésser purgatori e paradís; volria saber què són e en qual part --- car oit he moltes còses que *semblen* més poètiques que exis-